

Charakteristika nepovinného předmětu náboženství
(římsko-katolického)
pro začlenění do školního vzdělávacího programu základních škol

Název vyučovacího předmětu: náboženství

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Předmět náboženství rozvíjí a podporuje základní předpoklady křesťanského životního postoje a jednání. Umožňuje přístup k biblickému poselství, ke křesťanské tradici, seznamuje s křesťanským způsobem života a pomáhá při hledání základních lidských hodnot a orientaci v tomto světě.

Předmět je nepovinný a je nabízen žákům všech ročníků na prvním i druhém stupni. Podle počtu přihlášených žáků se dělí na skupiny. Vyučování má časovou dotaci jednu hodinu týdně. Římsko-katolické náboženství je vyučováno podle platných osnov, které vydala Česká biskupská konference v roce 2004 nebo podle osnov schválených diecézním biskupem.

Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu zpracovává učitel náboženství podle platných osnov vydaných Českou biskupskou konferencí v roce 2004 nebo osnov schválených diecézním biskupem a podle Kompendia katechismu katolické církve, vydaného Karmelitánským nakladatelstvím v Kostelním Vydří v roce 2006.

Náboženská výchova rozšiřuje a obohacuje kompetence:

(srv. tabulka č.1 Vztah vzdělávacích oblastí a kompetencí, viz www.kc.bcb.cz metodika)

1. v kompetencích **k učení** žák:

- rozumí křesťanským symbolům, se kterými se setkává v kultuře a umění
- získá komplexnější pohled na úlohu náboženství v historii národa

2. v kompetencích **k řešení** problémů žák:

- využívá získané vědomosti k vytváření osobního hodnotového systému i v transcendentní rovině a je schopen své názory obhájit
- vnímá situace v oblasti kulturně-historických památek a kriticky zpracovává informace o řešení konkrétních problémů

3. v kompetenci **komunikativní** žák:

- je ohleduplný k názorům druhých, jeho argumenty nejsou ovlivněny předsudky, ale vychází ze získaných vědomostí, v dialogu se projevuje kultivovaně s vědomím, že před Bohem jsou si všichni rovni

- orientuje se v biblických textech podle jejich literárních druhů, rozlišuje v náboženské literatuře mýty od historicky doložených textů
4. v kompetencích **sociálních a personálních** žák:
- vnímá svou sounáležitost s druhými na základě generačních, náboženských, kulturních a národnostních vazeb
 - aktivně se podílí na vytváření pozitivních vztahů v rodině a společenstvích (škola i mimoškolní aktivity) s přihlédnutím ke svým možnostem a limitům
5. v kompetencích **občanských** žák:
- uvědomuje si, že pro fungování lidské společnosti je nezbytným předpokladem dodržování práva svobodně projevit své náboženství nebo víru stejně jako dodržování lidských práv, jak je uvedeno v „Listině základních lidských práv a svobod“
 - respektuje náboženské, kulturní a národnostní odlišnosti jiných národů, se kterými se v rámci migrace setkává, rozlišuje obsah pojmů imigrace a asimilace
6. v kompetencích **pracovních** žák:
- je schopen využívat svých znalostí, vědomostí a schopností k zapojení do pracovního procesu s vědomím, že hodnota lidské práce není měřitelná pouze výkonem
 - poznává, že společnost ve svých podnikatelských záměrech musí s ohledem na lidskou solidaritu dávat pracovní příležitosti i fyzicky nebo mentálně postiženým lidem s přihlédnutím k jejich možnostem a limitům

Předmět obsahuje vybrané tematické okruhy těchto průřezových témat:

1. Osobnostní a sociální výchova

1.1 Náboženská výchova z hlediska osobnostní a sociální výchovy

Z hlediska osobnostní a sociální výchovy hraje náboženská výchova důležitou roli. V charakteristice průřezového tématu osobnostní a sociální výchova se říká: *Jejím smyslem je pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.* Tento cíl není možné splnit bez otázek po smyslu života, jeho naplnění, transcendenci atd.

1.2 Náboženská výchova přispívá k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností, schopností

- Učí uvědomovat si sama sebe jako jedinečnou a neopakovatelnou bytost

- Vede k reflexi svého jednání
- Napomáhá v hledání smyslu života
- Prostřednictvím obřadů a symbolů působí jako harmonizační faktor duševního zdraví

V oblasti postojů a hodnot

- Vychovává k dodržování mravních a etických norem
- Pomáhá utvářet osobní identitu
- Motivuje k naplňování hodnot tzv. „vyššího principu“

2. Výchova demokratického občana

2.1 Náboženská výchova z hlediska výchovy demokratického občana

Náboženská výchova přispívá k tomu, aby se člověk mohl orientovat *ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti* a aby mohl zachovat a rozvíjet svou lidskou důstojnost, respekt k druhým *s ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.*

2.2 Náboženská výchova přispívá k výchově demokratického občana:

V oblasti vědomostí, dovedností, schopností

- Učí zachovávat mravní a etické normy jako předpoklad pro fungování demokratické společnosti
- Vychovává k uvědomování si osobní odpovědnosti za své jednání
- Vede k uplatňování ideálů solidarity a lásky k bližnímu

V oblasti postojů a hodnot

- Motivuje k postoji tolerance vůči druhým
- Vychovává k uvědomování si hodnoty každého lidského života ve všech jeho fázích
- Vede k participaci na životě společnosti v oblasti solidarity a altruismu

3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

3.1 Náboženská výchova z hlediska výchovy k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Evropské hodnoty, k nimž patří humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost spolu s racionálním uvažováním, kritickým myšlením a tvořivostí, se dva tisíce let formovaly v křesťanském prostředí.

3.2 Náboženská výchova přispívá k rozvoji myšlení v evropských a globálních souvislostech:

V oblasti vědomostí, dovedností, schopností

- Prohlubuje vědomosti o souvislostech a kontinuitě dvoutisíciletých křesťanských dějin Evropy
- Učí kritickému srovnání evropské kultury s kulturami ostatních světadílů
- Vede k poznání životních osudů významných křesťanských osobností a iniciuje zájem o osobní vzory

V oblasti postojů a hodnot

- Pomáhá překonávat předsudky
- Kultivuje vztah sekularizované společnosti k náboženským tématům
- Podporuje pozitivní postoj k tradičním křesťanským hodnotám

4. Multikulturní výchova

4.1 Náboženská výchova z hlediska multikulturní výchovy

Náboženská výchova přispívá k tomu, aby multikulturní výchova, která *zprostředkovává poznání vlastního zakotvení a porozumění odlišným kulturám, rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti*, byla zasazena do křesťanského kontextu. Aby si žáci osvojili kompetenci myšlení a orientaci v křesťanských souvislostech.

4.2 Náboženská výchova přispívá k multikulturní výchově:

V oblasti vědomostí, dovedností, schopností

- Prohlubuje všeobecné znalosti z oblasti světových náboženství
- Učí tolerantnosti k jiným náboženským skupinám a tím také k jiným skupinám etnickým a kulturním
- Umožňuje rozšíření znalosti multikulturní terminologie: církve, řeholní život, misie atd.

V oblasti postojů a hodnot

- Učí vnímat odlišnosti náboženských, etnických a kulturních skupin jako obohacující faktor
- Na základě křesťanského učení o lásce k bližnímu pomáhá uvědomovat si neslučitelnost jakékoliv diskriminace s principy moderní společnosti
- Vede k angažovanosti v oblasti lidských práv

5. Environmentální výchova

5.1 Náboženská výchova z hlediska environmentální výchovy

Náboženská výchova je předpokladem k porozumění problémům, kterými se zabývá environmentální výchova. To znamená, že *vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí*, protože zaměřuje jeho pozornost k otázkám existence člověka i světa.

5.2 Náboženská výchova podporuje environmentální výchovu:

V oblasti vědomostí, dovedností, schopností

- Zasazením do kontextu světa stvoření ukazuje přírodu jako jedinečnou a neopakovatelnou a vede tím ke schopnosti žasnout nad jejím uskupením
- Svým eschatologickým učením pomáhá uvědomovat si nadčasové souvislosti mezi jednáním člověka a stavem životního prostředí
- Pomáhá uvědomovat si mravní a etické hranice v oblasti výzkumu a rozvoji věd

V oblasti postojů a hodnot

- Poukazem na nezměrnost stvoření a neopakovatelnost lidství vymezuje předpoklady k utvoření pravdivé a úplné představy o velikosti lidského bytí

6. Mediální výchova

6.1 Náboženská výchova z hlediska mediální výchovy

Náboženská výchova se stává mostem mezi prostým osvojením základní mediální gramotnosti, práce s médii, snahou vybavit žáka schopností orientovat se v medializovaných obsazích a umět volit odpovídající médium pro *naplnění nejrůznějších potřeb – od získávání informací přes vzdělávání až po naplnění volného času* tím, že přispěje k odlišení virtuálního světa od světa, ve kterém žijeme.

6.2 Náboženská výchova přispívá k mediální výchově:

V oblasti vědomostí, dovedností, schopností

- Naznačuje i jiné rozměry komunikace než mediální
- Rozvíjí komunikační schopnosti pro vedení dialogu v pluralitní společnosti s odkazem na úctu k partnerovi, se kterým je dialog veden
- Pomáhá rozvíjet analytický přístup k obsahu mediálních informací a obohacuje jeho prostor o mravní rozměr
- Vede ke schopnosti rozeznávat platnost a význam argumentace ve veřejném projevu

V oblasti postojů a hodnot

- Rozvíjí citlivost vůči stereotypům, předsudkům a zjednodušujícím úsudkům v mediálních projevech o náboženských hodnotách
- Napomáhá uvědomění si vlastní odpovědnosti za způsob komunikace a vytváří základy pro pochopení spravedlnosti a mravnosti v mediální komunikaci
- Učí formulovat vlastní názor a kriticky hodnotit obsahy mediálních zpráv

Zpracovalo:

Diecézní katechetické středisko
Biskupství českobudějovické
Biskupská 4, 370 21 České Budějovice

www.kc.bcb.cz

E-mail: dks@bcb.cz

Tel. 386 102 313

Duben 2007